

K. O. a V. M. proti Norsku, rozsudek ze dne 19. 11. 2019 - Rozsah práv rodičů na styk s dítětem při jeho odnětí z péče rodičů a svěřeni do ústavní péče, respektive péče jiné osoby

Stěžovatel: K. O. a V. M.

Žalovaný stát: Norsko

Číslo stížnosti: 64808/16

Datum: 19.11.2019

Článek Úmluvy: čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nejlepší zájem dítěte, práva rodičů na styk s dítětem, respektování rodinného života, sjednocení rodiny, sociálně-právní ochrana dětí

Český právní řád: čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
§ 14 a násl. zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
§ 452 a násl. zákona č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních
§ 953 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 3/2020

K. O. a V. M. proti Norsku, rozsudek ze dne 19. 11. 2019

Rozsah práv rodičů na styk s dítětem při jeho odnětí z péče rodičů a svěřeni do ústavní péče, respektive péče jiné osoby

Autorský komentář:

Předmětem předloženého rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále „Soud“) byla otázka přiměřenosti zásahu do práva stěžovatelů na respektování rodinného života (čl. 8 Úmluvy) v podobě svěřeni jejich dítěte do veřejné péče, respektive následně do péče pěstounské spolu s úzce stanoveným rozsahem práv na styk s dítětem. Jedná se o další rozhodnutí Soudu vyjadřující se k praxi norských orgánů sociálně-právní ochrany dětí při odebrání dítěte z péče rodičů (srov. zejména i v textu předloženého rozsudku citovaný plenární rozsudek ve věci Strand Lobben a ostatní proti Norsku, č. 37283/13), kdy ve zde posuzované věci postupovaly tyto orgány značně restriktivně, zejména ohledně otázky rozsahu styku rodičů s dítětem.

Soud se zabýval dvěma okruhy námitek stěžovatelů: v první řadě bylo napadáno samotné odnětí dítěte z péče rodičů a jeho svěření do veřejné, respektive následně pěstounské péče (neshledáno porušení Úmluvy); za druhé stěžovatelé brojili proti nepřiměřeně úzkému rozsahu práv na styk s jejich nezletilou dcerou. Význam předkládaného rozsudku pak spočívá zejména v posouzení druhého okruhu námitek, kde Soud konstatoval porušení Úmluvy a rozvedl obecné principy plynoucí z čl. 8 Úmluvy, konkrétně na straně jedné znovusjednocení rodiny jakožto konečný účel podobných opatření, jehož zajišťování představuje pozitivní závazek smluvních států, a nejlepší zájem dítěte na straně druhé. Zdůraznil zde, že orgány sociálně-právní ochrany dětí nemohou při úvahách nad stanovením práv kontaktu s dítětem v případě jeho odebrání z péče rodičů předem vyloučit možnost budoucího sjednocení rodiny a naopak mají pozitivní závazek vytvářet takové podmínky (včetně umožnění pravidelného styku rodičů s dítětem), aby bylo sjednocení rodiny v budoucnu uskutečnitelné. Současně samozřejmě musí náležitě zohlednit i zájmy dítěte, avšak závěr o neslučitelnosti navrácení dítěte do péče rodičů s jeho nejlepšími zájmy, který jedině může ospravedlnit omezení styku rodičů a dítěte, musí být vždy důkladně odůvodněn.

V českých poměrech má rozhodnutí praktický význam zejména v případech, kdy soud rozhoduje (ať již přímo, nebo nepřímo, kdy jde o důsledek jeho rozhodnutí) o omezení styku rodičů s dítětem. Půjde například o případy omezení či zbavení rodičovské odpovědnosti, kde soud podle § 872 občanského zákoníku rozhoduje o zachování práva rodiče stýkat se s dítětem (s přihlídnutím k zájmu dítěte), nebo o případy svěření dítěte do péče jiné osoby (včetně pěstounství), kde soud může z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o omezení práva rodičů stýkat se s dítětem (§ 960 odst. 2 občanského zákoníku) a současně zbavit pěstouna povinnosti umožnit rodičům kontakt s dítětem (§ 967 občanského zákoníku). Předkládaný rozsudek by ovšem měl být vzat na vědomí i orgány sociálně-právní ochrany dětí, které jsou jednak legitimovány k podání návrhů soudu podle § 14 odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, současně jsou povinny respektovat právo dítěte na styk s rodiči [§ 20 odst. 1 písm. n) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů] například při zvažování opatření podle § 23 zákona o výkonu ústavní výchovy.

(JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D. a Mgr. Jan Strya)

SHRNUTÍ SKUTKOVÉHO STAVU

Stěžovateli jsou dva státní příslušníci Norska, pan K. O. (dále jen „stěžovatel“) a paní V. M. (dále jen „stěžovatelka“, společně také jako „stěžovatelé“). Před narozením jejich dcery A v lednu 2015 obdržely norské orgány sociálně-právní ochrany dětí několik oznámení, v nichž bylo poukazováno na domácí násilí ze strany stěžovatele vůči stěžovatelce a dále na psychické problémy stěžovatelky spolu s její drogovou minulostí. Další podněty, včetně těch od členů rodiny stěžovatelky a policie, upozorňovaly na manipulativní jednání stěžovatele a na vzájemné konflikty stěžovatelů ústící až v útěky stěžovatelky z domova. Dva dny po narození A proto orgán sociálně-právní ochrany dětí zajistil dítěti a stěžovatelce s jejím souhlasem pobyt v rodinném centru. Stěžovatelka však posléze souhlas odvolala, v důsledku čehož přijal uvedený orgán předběžné opatření (v souladu s oddílem 4-6 zákona o sociálním zabezpečení dětí) o svěření A do veřejné péče.

Proti tomuto rozhodnutí se stěžovatelé odvolali ke Krajské komisi sociálního zabezpečení (dále také jen „Komise“), která však rozhodnutí potvrdila; taktéž učinil v rámci soudního přezkumu městský soud. Jestliže Komise ve svém rozhodnutí poukazovala zejména na přijatá oznámení vyjadřující obavy o způsobilost stěžovatelů pečovat o A, městský soud dále zdůraznil existenci rodinného konfliktu a rizika způsobení (a to i fyzické) újmy dítěti, pročez nebylo možno přijmout méně omezující opatření.

Již v průběhu výše uvedeného odvolacího řízení podal orgán sociálně-právní ochrany dětí žádost Komisi o svěření A do pěstounské péče, které bylo následně Komisí v květnu 2015 vyhověno s tím, že

stěžovatelé nebudou disponovat informací o místě pobytu A. Komise své rozhodnutí založila na zjištěních o psychických poruchách stěžovatele (posttraumatická stresová porucha, ADHD) spolu s jeho trestní minulostí, o drogové závislosti a psychických poruchách stěžovatelky a konečně o rodinných konfliktech mezi stěžovateli, které v minulosti musely být několikrát řešeny policií. Mírnější opatření podle ní nebylo možno přijmout s ohledem na povahu problémů a neochotu přijmout pomoc s jejich řešením na straně stěžovatelů. Komise přiznala stěžovatelům značně omezená práva kontaktu s A v podobě návštěvy trvající jednu hodinu čtyřikrát ročně. To odůvodnila absencí vazby mezi A a stěžovateli a pravděpodobností dlouhodobého svěřeni A do pěstounské péče, kdy účelem kontaktu stěžovatelů s A bude toliko to, aby se vzájemně poznali.

Stěžovatelé toto rozhodnutí napadli u městského soudu, který však rozhodnutí Komise v části týkající se svěřeni do péče potvrdil, dále změnil rozsah práv kontaktu na dvě hodiny šestkrát do roka. Konstatoval existenci závažných rizik ohrožujících schopnost stěžovatelů se o A náležitě postarat. Zjištění Komise týkající se stěžovatelů pak doplnil mj. o skutečnost, že vedoucí městské služby zajišťující sociálně-právní ochranu dětí žádal v souvislosti s výhružnými zprávami stěžovatele o vydání omezujícího soudního příkazu (restraint order). Naopak nižší míru důležitosti přiznal doporučení jím ustanoveného znalce (psychologa) navrátit A do péče stěžovatelům. K možnosti širších práv kontaktu konstatoval, že to by přicházelo v úvahu pouze tehdy, pokud by předpokládaná doba svěřeni A do pěstounské péče byla krátká, zde byl ovšem předpoklad opačný.

Žádosti o odvolání (leave to appeal) proti tomuto rozhodnutí k vrchnímu soudu nebylo vyhověno, pročež se stěžovatelé se svou stížností obrátili na Soud. V průběhu projednávání stížnosti Soudem (březen 2018) byla ovšem rozhodnutím městského soudu A navrácena do péče stěžovatelů.

Konečně je možno zmínit dlouhodobou praxi norských orgánů sociálně-právní ochrany dětí, které přistupují k otázce práv kontaktu s dítětem svěřeným do veřejné péče značně restriktivně. I přes to, že tamní Nejvyšší soud konstatoval, že požadavky norské Ústavy týkající se mimo jiné práva na respektování rodinného života musí být interpretovány a aplikovány v souladu s mezinárodněprávními závazky (zejména s Úmluvou), sám byl v několika případech ochoten zvýšit rozsah práv kontaktu s dítětem na maximálně jednotky hodin několikrát ročně. Z jeho ustálené judikatury plynulo, že důležité kritérium stanovení rozsahu práv kontaktu pro něj představuje krátko, respektive dlouhodobá perspektiva svěřeni dítěte do náhradní péče. V souladu s tím pak v případě perspektivy dlouhodobého svěřeni považuje za účel kontaktu toliko porozumění dítěte tomu, kdo jsou jeho biologičtí rodiče, nikoli udržování emoční vazby s nimi.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY
2. Stěžovatelé namítali, že svěřeni jejich dítěte do veřejné péče a přiznání pouze omezených práv na kontakt s dítětem porušilo jejich právo na respektování rodinného života zakotveného v čl. 8 Úmluvy, který zní následovně:

„1. Každý má právo na respektování svého rodinného a soukromého života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“
3. Vláda tento argument zpochybnila.
4. Přípustnost
5. Soud konstatuje, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále konstatuje, že není nepřijatelná ani z žádného jiného důvodu. Musí být proto

prohlášena za přijatelnou.

6. Věcné posouzení
7. Podání stran
8. a) Stěžovatelé
9. Stěžovatelé tvrdili, že rozhodnutí o umístění A do veřejné péče a o přiznání omezených práv kontaktu s ní představovalo nepřiměřený zásah do jejich práva na respektování rodinného života.
10. Orgány sociálně-právní ochrany dětí nebyly před narozením A se stěžovateli nijak v kontaktu a rovněž nikdy nezvažovaly možnost zavedení asistenčních opatření, vyjma uvedených pěti dní, které stěžovatelka strávila v rodinném centru. Taktéž nebyl v průběhu řízení před Krajskou komisí sociálního zabezpečení [County Social Welfare Board - pozn. překl.] ustanoven profesionální znalec; v tomto směru vykazovalo řízení v posuzovaném případě nedostatky podobné těm, které byly identifikovány Velkým senátem v případě Strand Lobben a další proti Norsku ([GC], č. 372823/13, 10.9.2019). V průběhu řízení před městským soudem přitom tímto soudem ustanovený znalec dovedl, že stěžovatelé byli schopni poskytovat A náležitou péči. Přes tento závěr znalce založený na rozsáhlých rozhovorech se stěžovateli a dále na pozorováních potvrdil městský soud rozhodnutí Komise o uložení A do veřejné péče. Dotčené orgány pak opomněly náležitě zvážit, zda by namísto toho nemohla být zavedena méně invazivní opatření, a neprovedly skutečné vyvažování v souvislosti s konkurenčními zájmy, které jsou v daném případě dotčeny.
11. Stěžovatelům byla přiznána velmi omezená práva kontaktu s dítětem, neboť vnitrostátní orgány měly za to, že umístění A do pěstounské péče bude dlouhodobé; v této souvislosti posuzovaný případ vykazoval podobnost s výše uvedenou věcí Strand Lobben a další. Úřady neměly dostatečný důkazní základ pro svůj závěr týkající se délky umístění do péče. Stanovení rozsahu práv kontaktu pak bylo vedeno spíše cílem poskytnout A znalost jejího biologického původu než záměrem usnadnit budoucí znovusjednocení rodiny.
12. b) Vláda
13. Vláda uvedla, že rozhodnutí umístit A do veřejné péče a omezit práva stěžovatelů na kontakt s dítětem byla přiměřená a odůvodněná okolnostmi případu. Rozsudek Soudu ve věci Strand Lobben a další proti Norsku ([GC], č. 372823/13, 10.9.2019) zde má omezený význam, a to zejména proto, že se tento rozsudek týkal adopce.
14. Krajská komise sociálního zabezpečení i městský soud vzaly v úvahu různé relevantní faktory a podrobně odkazovaly na dostupné důkazní prostředky, včetně znaleckého posudku. Městský soud zvažoval možnost asistenčních opatření, avšak zjistil, že by k okamžiku rozhodnutí nemohla být úspěšně implementována. Rozhodnutí městského soudu bylo kvalifikované v důsledku přímého přístupu soudu k účastníkům řízení a k důkazním prostředkům, včetně, mimo jiné, bezprostředního pozorování toho, jak se stěžovatel choval během ústního jednání. Stěžovatelům byla poskytnuta náležitá procesní ochrana. Během řízení byli zastoupeni advokátem. Jak Komise, tak i městský soud provedly ústní jednání. Městský soud důkladně posoudil aktualizované informace o pozitivním vývoji nastalém u stěžovatelů. Skutečnost, že při posuzování případu Komisí nebyl ustanoven žádný znalec, nepředstavuje porušení Úmluvy, a to zejména proto, že znalec byl ustanoven v průběhu řízení před městským soudem.
15. Závěr městského soudu o dlouhodobosti umístění do péče byl podpořen důkazy a ke stanovení rozsahu práv kontaktu stěžovatelů došlo s ohledem na potřebu dítěte rozvinout stabilní vztah s pěstouny.
16. c) Vedlejší intervenient
17. Vláda České republiky a vláda Slovenské republiky zdůraznily, že převzetí dítěte do veřejné péče by mělo být standardně považováno za dočasné opatření, od kterého by mělo být upuštěno, jakmile to okolnosti dovolí. Přiznání velmi omezených práv kontaktu od samého počátku umístění dítěte do veřejné péče by mohlo vést k odcizení tohoto dítěte od jeho biologických rodičů a snížit tak možnost, že bude rozhodnutí o umístění do péče později

zrušeno. Vedlejší intervenienti trvali na tom, že přiznání omezených práv kontaktu v daném případě svědčí o systematické praxi v Norsku, jež byla problematická z hlediska závazku provádět opatření týkající se péče o děti tak, aby usnadňovala znovusjednocení rodiny, jakmile to bude možné.

18. Posouzení Soudu

19. Vláda nezpochybňovala, že přijetí dítěte do veřejné péče a omezení kontaktu stěžovatelů s jejich dcerou představovalo „zásah“ do práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života podle čl. 8 Úmluvy. Stěžovatelé pak nezpochybňovali ani to, že napadené opatření bylo „v souladu se zákonem“ a přijato s cílem zajistit „práva a svobody A“ a její „zdraví a morálku“ podle druhého odstavce tohoto ustanovení.

20. Na základě podkladů, které mu byly předloženy, Soud nezjistil žádný důvod k tomu, aby dospěl k jinému závěru, a v souladu s tím tak přezkoumá, zda byl zásah, který je předmětem stížnosti, „nezbytný v demokratické společnosti“.

21. a) Obecné principy

22. Obecné principy aplikovatelné na opatření týkající se péče o děti, jakými jsou i opatření posuzovaná v tomto případě, jsou již ustáleny v judikatuře Soudu a byly v nedávné době podrobně rozvedeny ve věci Strand Lobben a další proti Norsku ([GC], č. 372823/13, 10.9.2019, § 202-13, na které se odkazuje).

23. V projednávaném případě Soud připomíná, že úvahy stran jednotnosti a dále znovusjednocení rodiny v případě jejího rozdělení jsou právu na respektování rodinného života podle čl. 8 Úmluvy inherentní. V souladu s tím mají v případě uložení veřejné péče omezující rodinný život vnitrostátní orgány pozitivní závazek přijmout opatření k usnadnění znovusjednocení rodiny, jakmile toto bude rozumně proveditelné. Jakékoli opatření zavádějící takovou dočasnou péči by navíc mělo být v souladu s konečným cílem spočívajícím v opětovném spojení biologických rodičů a dítěte. Pozitivní závazek přijmout opatření usnadňující znovusjednocení rodiny, jakmile toto bude rozumně proveditelné, začíná vůči příslušným orgánům působit od počátku doby, po kterou je dítě umístěno do péče, přičemž postupem času síla jeho působení narůstá; tento závazek ovšem vždy podléhá balancování vůči povinnosti zvažovat nejlepší zájem dítěte. Vazby mezi členy rodiny, jakož i perspektiva jejich budoucího úspěšného sjednocení, by byly nutně oslabeny, pokud by vystavěné překážky bránily jejich snadnému a pravidelnému přístupu jednoho k druhému (viz výše uvedený rozsudek Strand Lobben a další, § 205 a 208).

24. b) Aplikace těchto principů v posuzovaném případě

25. Soud konstatuje, že v projednávané věci je třeba přezkoumat umístění A do péče a vymezení práv kontaktu stěžovatelů s dítětem, o čemž bylo rozhodnuto v rámci téhož řízení.

26. Soud začíná posouzením průběhu řízení a konstatuje, že věc byla projednávána několik dní Krajskou komisí sociálního zabezpečení složenou z právníka kvalifikovaného k výkonu funkce profesionálního soudce, dvou psychologů a dvou laiků, a dále městským soudem sestávajícím z profesionálního soudce, psychologa a laika (...). Městský soud ustanovil znalce, který v průběhu řízení poskytl výpověď a na jehož zprávu rozsudek rozsáhle odkazoval (...). Stěžovatelé - oba zastoupeni právním zástupcem - měli možnost předložit důkazy a samostatně vypovídat před Komisí i městským soudem. S přihlédnutím k tomuto všemu Soud shledal, že vnitrostátní proces vedoucí k rozhodnutím byl komplexní a že stěžovatelům byla poskytnuta nezbytná ochrana jejich zájmů a mohli tak plně prezentovat svoji verzi případu. Dále konstatuje, že podle oddílu 4-21 zákona o sociálním zabezpečení dětí (...) mohli stěžovatelé podat návrh na zrušení usnesení o svěřeni do péče do dvanácti měsíců poté, co byla věc rozhodnuta soudy, a jejich následné podání tohoto návrhu bylo úspěšné [viz shrnutí skutkového stavu - pozn. překl.]. Ve vnitrostátním řízení tedy stěžovatelům byla poskytnuta nezbytná ochrana jejich zájmů.

27. Pokud jde o opodstatněnost rozhodnutí umístit A do veřejné péče, Soud poznamenává, že městský soud dospěl ke zjištění o drogové minulosti obou stěžovatelů, a dále že bylo v řízení před městským soudem prokázáno, že stěžovatel si na denní bázi aplikoval „samoléčbu“

konopím (...). Dále bylo zjištěno, že stěžovatelé trpěli různými psychologickými problémy (...), přičemž obzvláště v případě stěžovatele byla předpokládaná doba léčby značně dlouhá (...). Stěžovatel byl rovněž v minulosti shledán vinným z několika závažných trestných činů protispolečenského charakteru, včetně použití násilí a vyhrožování, a městský soud měl za to, že projevoval znepokojující neschopnost poučit se ze svého předchozího jednání (...). Vztah mezi stěžovateli byl rozkolísaný jak před těhotenstvím, tak v jeho průběhu, kdy několikrát byla do domu stěžovatelů přivolána policie z důvodu domácích hádek. Stěžovatelka pak v průběhu svého těhotenství dvakrát vyhledala pomoc v krizovém centru (...).

28. Soud dále pozoruje, že vnitrostátní orgány zvažovaly, zda by nebylo možné použít méně invazivní opatření, ale dospěly k závěru, že takový postup by nebyl prakticky rozumný, neboť předchozí pokusy pomoci stěžovatelům překonat jejich problémy týkající se drogové závislosti a duševního zdraví nebyly úspěšné, dále pak kvůli vážnoucí spolupráci stěžovatelů s orgány sociálně-právní ochrany dětí (...). Soud si zejména všímá toho, že vedoucí městské služby zajišťující sociálně-právní ochranu dětí si obstaral omezující soudní příkaz [restraining order - pozn. překl.] proti stěžovateli kvůli výhružným a zastrašujícím zprávám, které stěžovatel zveřejnil na sociálních médiích, jakož i toho, že policie radila orgánům sociálně-právní ochrany dětí, aby nenavštěvovaly domov stěžovatelů bez přítomnosti policistů (...).
29. S ohledem na podrobné odůvodnění, které poskytly jak Krajská komise sociálního zabezpečení, tak městský soud, je Soud přesvědčen, že vnitrostátní orgány provedly důkladné a hloubkové posouzení faktorů relevantních v daném případě. Maje na paměti prostor pro uvážení, který je přiznán vnitrostátním orgánům v případech týkajících se svěřeni do pěstounské péče, Soud shledal, že pro umístění do veřejné péče byly předloženy relevantní a dostatečné důvody a že zásah do práva stěžovatelů na rodinný život nebyl v tomto ohledu nepřiměřený.
30. Na základě výše uvedeného Soud dovodil, že nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy ve vztahu ke svěřeni A do veřejné péče.
31. Pokud jde dále o otázku kontaktních práv stěžovatelů, Soud konstatuje, že podle rozhodnutí o předběžném opatření orgánu sociálně-právní ochrany dětí potvrzeného Krajskou komisí sociálního zabezpečení mohli stěžovatelé navštěvovat své dítě po dobu jedné hodiny každý druhý týden (...). Ve svém pozdějším rozhodnutí týkajícím se umístění A do pěstounské péče Komise snížila počet návštěv na čtyři za rok. Komise vyšla ze zjištění, že pěstounská péče bude s největší pravděpodobností dlouhodobá, a že účelem návštěv se stěžovateli proto bude to, aby se stěžovatelé a A navzájem poznali (...). Městský soud rovněž usoudil, že umístění do péče bude dlouhodobé, a proto by nebylo v zájmu A přiznat stěžovatelům rozsáhlá práva kontaktu s dítětem. Poté, co zdůraznil pozitivní popis interakce stěžovatelů s A v průběhu doposud uskutečněných kontaktních schůzek, městský soud prodloužil dobu trvání návštěv na dvě hodiny a zvýšil jejich počet na šest ročně (...).
32. Soud bere na vědomí, že při výše uvedených posouzeních vnitrostátní orgány upravily počet a dobu trvání návštěv na základě důkazů, které jim byly v různých fázích řízení k dispozici. Zároveň však při určování rozsahu práv kontaktu stěžovatelů jak Krajská komise sociálního zabezpečení, tak městský soud do značné míry založily svá rozhodnutí na úvaze, že umístění do péče bude dlouhodobé a že v zájmu A bude zajistit stabilitu jejího pěstounského domova. Soudu se ovšem zdá, že namísto vážného reflektování nad možností znovusjednocení rodiny (viz zejména výše uvedený rozsudek Strand Lobben a další, § 220) Komise a městský soud již v rané fázi implicitně rezignovaly na sloučení rodiny coby konečný cíl, aniž by přitom demonstrovaly, proč již tento ultimátní cíl v podobě znovusjednocení rodiny není slučitelný s nejlepšími zájmy A.
33. Nadto je zásadní, aby režim kontaktu účinně podporoval cíl v podobě znovusjednocení rodiny až do doby, kdy - po pečlivém zvážení a rovněž s ohledem na pozitivní závazek orgánů přijímat opatření k usnadnění znovusjednocení rodiny - mají orgány odůvodněně za to, že konečný cíl v podobě znovusjednocení rodiny již není slučitelný s nejlepšími zájmy dítěte. Soud zdůrazňuje, že obecně nelze očekávat, že znovusjednocení bude dostatečně podporováno za situace, kdy se

jednotlivé kontaktní schůzky uskutečňují v intervalech týdnů, nebo dokonce - jako v posuzovaném případě - až měsíců. Ačkoli tedy vnitrostátní orgány byly povinny zajistit co největší možný rozsah kontaktu, aniž by A byla vystavena nepřiměřeným útrapám, za účelem ochrany, posilování a rozvíjení rodinných vazeb, a tím samým zvyšovat šance na to, aby se rodina mohla v budoucnu znovu sjednotit, jejich rozhodnutí o právech kontaktu se v tomto případě namísto toho soustředila pouze na podporu kognitivního a intelektuálního porozumění A, kdo byli její rodiče (...). Kromě toho musí být vzhledem k zastřešujícímu účelu kontaktních návštěv při usnadňování posilování rodinných vazeb rozhodnutí o tom, že bude u těchto návštěv povolen trvalý dohled ze strany orgánu sociálně-právní ochrany dětí, v každém případě odůvodněno zvláštními skutečnostmi.

34. Soud nemůže přehlédnout okolnost, že rozhodnutí o právech kontaktu přijaté Krajskou komisí sociálního zabezpečení a městským soudem formálně nebránilo orgánům sociálně-právní ochrany dětí zprostředkovat kontakt nad rámec práv přiznaných stěžovatelům. Také má na paměti, že A byla nakonec navracena stěžovatelům. Soud si navíc všímá toho, že v případech obdobných tomu nyní posuzovanému budou nevyhnutelně existovat zvláštní okolnosti, jimž se bude třeba přizpůsobit, a bere proto v úvahu, že posouzení v tomto směru náleží vnitrostátním orgánům. Avšak v projednávaném případě Komise a městský soud po zjištění, že A byla normálně fungujícím dítětem, její vývoj byl adekvátní jejímu věku (...) a že byla pozitivně popsána interakce stěžovatelů s A v průběhu jejich dřívějších návštěv (...), s výjimkou velmi obecných odkazů na potřebu stabilního prostředí dítěte nevysvětlily, proč by odporovalo nejlepším zájmům A, pokud by se setkávala se stěžovateli více než čtyřikrát či šestkrát ročně.
35. Na základě výše uvedeného proto Soud uzavírá, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy ve vztahu k omezením kontaktu mezi stěžovateli a A.

APLIKACE ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

72. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Újma
2. Každý ze stěžovatelů požadoval 10 000 eur v souvislosti s nemajetkovou újmu.
3. Vláda uvedla, že jelikož účelem přiznání náhrady nemajetkové újmy má být kompenzace vlastních škodlivých následků porušení [Úmluvy - pozn. překl.], jako jsou duševní útrapy a frustrace, měli by být stěžovatelé vyzváni k upřesnění formy posuzované nemajetkové újmy.
4. Soud shledal, že stěžovatelé museli v důsledku výše uvedeného porušení utrpět nemajetkovou újmu skrze duševní útrapy. Proto každému z nich přiznává 10 000 eur ve vztahu k této újmě.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. Prohlašuje stížnost za přijatelnou;
2. Rozhoduje, že nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy, pokud se týče svěřením dcery stěžovatelů do veřejné péče;
3. Rozhoduje, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy, pokud se týče omezení kontaktu mezi stěžovateli a jejich dcerou;
4. Rozhoduje,

5. že žalovaný stát zaplatí stěžovatelům, a to do tří měsíců od data, kdy se tento rozsudek stane konečným v souladu s čl. 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky, které budou převedeny do měny žalovaného státu:
6. 10 000 eur (deset tisíc eur) každému, a to spolu s jakoukoli případně požadovanou daní, za nemajetkovou újmu;
7. 2 300 eur (dva tisíce tři sta eur) oběma společně, a to spolu s jakoukoli případně požadovanou daní, v souvislosti s náklady a výdaji;
8. že od marného uplynutí shora uvedených tří měsíců do okamžiku vyrovnání zaplatí jednoduchý úrok z výše uvedené částky, a to podle sazby rovné mezní zápůjční sazbě Evropské centrální banky během období prodlení zvýšené o tři procentní body.

(Zpracovali JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D. a Mgr. Jan Strya)